

Rapport

over

de Fundatie Franciscus van Sneek

naar aanleiding van

eener inschrijving op het Grootboek

ten hare naam

23 Maart 1894

In antwoord op Uw schriftelijk verzoek van 17 Jan. 1894 om onderzoek naar de Fundatie van Franciscus van Sneek, op welker naam in 1815 eene inschrijving op het Grootboek is genomen, heb ik er over U het volgende te rapporteren.

Zoals ik U indertijd reeds met een enkel woord mondeling mededeelde, gaven mijne nasporingen slechts weinig resultaat. Om het belang der onderwerpelijke zaak heb ik toen mijn onderzoek nog verder uitgebreid en al vond ik niet de stichtingsbrief dezer fundatie (gelijk ik ook niet verwacht had), toch ontdekte ik bij de reeds opgedolven gegevens enkele andere. En waar deze laatste uitsluitend bevestigingen opleverden van mijne opgevatte meening, meen ik U deze als hoogstwaarschijnlijk te kunnen mededeelen.

De naamsoorsprong is zeer duidelijk. Gerobulus verhaalt¹ dat er “binnen den tijd van mijne bediening in deze stad” door den “heere burgemeester Francois van Zneek” “thien Cameren” gesticht werden staende in de Paye-steech”. Nu was een zeker Franchois van Sneek burgemeester van Utrecht in de jaren 1598 en 1599 (1 Oct. 1597 – 1 Oct. 1599²); Gerobulus was hier predikant van 1591 - 1605³, er is dus geen twijfel mogelijk of genoemde Franchois van Sneek heeft de naar hem gedoopte fundatie in het leven geroepen.

Volgens Gerobulus bestond de stichting uit 10 kameren gedoteerd ieder met eene jaarlijksche revenue van 20 guldens. Een ander tijdgenoot spreekt echter van “XII goodtscameren” in “Payenburch-steech”, “gefundeert bij een burgemeystre van de stad van Utrecht genaempt Franchois van Sneek”, en voegt toe daarbij: “elcke camere heeft XXV gl sidest toe aen gelt”⁴. Welke der beide opgaven juist is, durf ik niet te zeggen, maar wel kon ik constateren, dat in het jaar 1671 de stichting van Frans van Sneek bestond uit “tien cameren staende in de Paessteech” en aan “capitalen tot onderhoud van deselve eertijts gemaect ter somme van omtrent twee ende vijftich

¹ Pr Gerobulus. Waerachtelick Verhael van den Staet der Gereformeerde Kercke. 1603. Pag.50

² De regeeringen der stad loopen steeds van 1 Oct. van het vorige tot 1 Oct. van het aangeduide jaar.

³ Zie de predikantslijsten Nos 3533,3534 in de Gemeentebibliotheek.

⁴ Pr Lopp van Waveren, Memorie van sommighen ende verscheyden provens, ghashuysen ende goodtscameren, die binnen de stad van Utrecht den armen gehantreyckt ende gedeylt worden. 1603 (Uitgeg. in de Kronijk v.h. Hist. Gen. dl. 15 pag. 87 vlg. en aldaar pag. 103)

hondert ende vijff ende twintich gulden bestaende in gevestichde plechten ende obligatien”⁵. En in het begin dezer eeuw waren er nog 10 kameren aanwezig, welke op 5 Maart 1819 door de gezamenlijke erfgenamen van Franchoys van Sneeck verkocht werden⁶; de fondsen waren echter zeer geslonken, in 1820 bestonden zij, voorzoover bekend is, uit eene Inschrijving groot f1500.- Nationale Schuld op het Grootboek⁷. Na den genoemde verkoop der kameren zal dus thans deze inschrijving het treurig overschot zijn van de fundatie F. v. Sneeck.

Van Sneeck had 8 der kameren tijdens zijn burgemeesterschap 2 December 1597 aangekocht van de erfgenamen van Henrick van Daell, welke 8 kameren lagen aan de noordzijde⁸ in de voormalige Payenburgsteeg. De overige twee woningen lagen aan de zuidzijde, achter Klein-Payenburg, gelijk uit de stukken⁹ uit het laatst der 17e eeuw, betrekking hebbende op dat huis, blijkt.

Het ligt voor de hand dat Van Sneeck na den aankoop der kameren (dus na 2 December 1597) een stichtingsbrief zijner fundatie heeft doen vervaardigen of wel in zijn testament de noodige bepalingen desbetreffende heeft gemaakt¹⁰. Maar noch stichtingsbrief noch testament is te vinden; waarschijnlijk is het bewuste stuk opgemaakt door een der vele notarissen, wier protocol in den loop der tijden verloren is gegaan. Wij zullen dus uit de enkele gegevens, die wij vonden, mededeelen, wat omtrent de fundamentele bepalingen blijkt.

Doel der Stichting. – De bovenvermelde Lopp van Waveren spreekt van “goodtskameren”¹¹, terwijl wij bij Gerobulus deze omschrijving lezen: er “is noch binnen Utrecht grote gelegenheyt om den armen te helpen door de fundatie van vele ende verscheyden cleyne behuysingen, die men met eenen gemeynen naem d’Armen Cameren naemt; van de welcke vele also van hare fundateurs gedoteerd sijn, dat de Armen daarin wonende, grote toebaet hebben, om haer in de huys-houdinge te verstyven ende verstercken”¹². Deze woorden, uit denzelfden tijd als de fundatie der kameren, bewijzen, dat de kameren gesticht waren ten behoeve der Utrechtsche armen¹³ om dezen vrijwoning en nog eene kleine tegemoetkoming in de kosten hunner huishouding te geven (dit laatste zal zeker het saldo geweest zijn, gevormd door de renten der dotatie verminderd met het jaarlijksch onderhoud der kameren). De afstammelingen handelden dus onrechtmatig, toen zij in 1819, gelijk wij straks zullen zien, de kameren verkochten. Dat zij zelve de woningen betrokken, toen zij arm waren geworden, was waarschijnlijk geoorloofd, al zal de burgemeester-stichter zich dit geval niet gedacht hebben. Doch verkoop der kameren en dus onttrekking ervan aan het doel der stichting, werd terecht door Utrecht’s Burgemeester in 1820 gelaakt.

⁵ Protocol v.d. notaris G. Van Lochem dd 10 Juli 1671.

⁶ Protocol van den notaris Klaas Jansze Slagt i.d.

⁷ Notulen Burg. dd 21 April 1820 Ins. No 105.

⁸ Alderley Acten (Oudarch. der Gem. Utr. Afd.II No 3257) dd 1597 Dec. 2 p.330. Zie Bijl.1.

⁹ Mij welwillend ter inzage gegeven door den eigenaar, den heer Schuurman.

¹⁰ NB Franchoys van Sneeck overleed op 30 Januari 1601 (Alderley Acten [Gem.Arch.II N 3257] op 1 Oct.1599)

¹¹ In de koopacten der percelen grenzend aan de fundatie, worden deze ook steeds “godskameren” genoemd. En het testament van Anna Ghijsbert van Zuylens dochter vermeld eveneens een legaat groot “ eens vijff ende twintich Karolus guldens” aan “ die godskameren van Franchoys van Sneeck zaliger, staende in Paeyensteech” (Protocol notaris J. Wttewael dd 18 September 1605).

¹² Lc. p.48.- NB Bij andere schrijvers over Utrecht wordt deze fundatie niet vermeld.

¹³ Of de kameren speciaal voor Roomsche armen gesticht werden, is niet te constateren, wegens gebrek aan bewijs. Alleen kunnen wij vaststellen, dat er in 1689 “Papisten” in woonden (zie Bijl.3). Misschien besliste in dezen de belijdenis der collateurs (veelal Roomsch en Oudroomsch) en had de erflater daarover niets bepaald.

Beheer der Stichting – Het collatierecht der kameren behoorde aan de erfgenamen in rechte lijn van Francoys van Sneeck, evenals de administratie¹⁴. Voor het eerst waren zij waarschijnlijk aan geene beperkende bepalingen gebonden, voorzover zij slechts Utrechtsche armen in de kameren lieten wonen¹⁵; en wat het bestuur van de fundatie, rijst het vermoeden bij ons op, dat de kameren en fondsen beheerd moesten worden door een administrateur uit of buiten de collateurs, doch door hen aan te stellen en aan hen rekenplichtig¹⁶. Wij komen tot deze meening bij inzage der enkele stukken betreffende het beheer der fundatie, die ik vond en hierachter mededeel¹⁷. Vergelijkt men daarbij den hierbijgevoegden stamboom¹⁸ der afstammelingen van onze burgemeester uit 1597/1598, dan blijkt:

1.- voor 1671 werden de goederen geadministreerd door Jordaen Poeyt¹⁹, den schoonzoon van Johanna van Sneeck. Johanna was in 1635 weduwe van Mr. Jacob vander Burch²⁰; Jordaen huwde in 1642 hare dochter Aligunda van der Borch²¹, in 1652 (Nov. 8) stierf Johanna van Sneeck²¹; Jordaen Poeyt was zodoende collateur en administrateur tevens.

2.- voor 1676 was rentmeester Peter (van) Soudenbalch²², omtrent wiens relatie tot de erfgenamen van van Sneeck niets met zekerheid is te melden. Hij was waarschijnlijk dezelfde P.v.S., die gehuwd was met Johanna Jacoba Poeyt²³ en kan dan de schoonzoon zijn geweest van zoeven genoemde Jordaen Poeyt of de schoonvader van Petrus Philippus van Blocklant²⁴.

3.- voor 1691 werden de godskameren beheerd door den gezegden Petrus Philippus van Blocklant en zijn oudere broeder Gradus Josephus v. B.; kleinkinderen van bovengenoemden Jordaen Poeyt²⁵.

4.- in 1714 treedt als rentmeester op Joan Andries Becker, notaris te Utrecht niet descendent van van Sneeck²⁶.

¹⁴ Zie bijlagen

¹⁵ Niet onaardig is hierbij de clausule uit het (misschien op onze stichting doelende) testament van Eelchtgen Ghijsberts dochter weduwe Aert Wantander (Protocol notaris J. Wttewaell dd 26 Juli 1611): "heeft zij testatrice voor eerst gegeven ende gemaect, gaff ende maecte mits desen den armen alhier binnen Utrecht eens driehondert Karolus guldens, uit te reycken ende te distribueren bij joffrouw Alidt van Drosselaer weduwe van Francoys van Sneeck, in zijn leven borgemeyster der stadt Utrecht, aen alsulcke armen alst haer goetduncken zall tselve stellende allen tot haere discretie".

¹⁶ Of er voorzieningen waren getroffen voor het geval dat v.S.'s afstammelingen uitstierven of de fundatie onbeheerd lieten, is niet te zeggen.

¹⁷ Zie bijlagen 2 – 6 en zie voor 1819, hierachter op pag. ...

¹⁸ Zie bijl. 7.- NB. Deze stamboom is slechts ruw; hij dient allen om een inzicht in de afstamming te geven.

¹⁹ Zie bijl. 2.

²⁰ Protocol notaris Barth. van Eck dd 1 Sept.1635.

²¹ Reg. Burg. Stand.

²² Zie bijl. 3.

²³ Op 13 Dec. 1675 overleed Johanna Jacoba Poeyt, vrouw van Peter Zoudenbalck.

²⁴ 20 Aug. 1707 huwde Petrus Filippus van Bloklandt met Johanna Mechteldt Soudenbalck.

²⁵ Zie bijl.4 – Het schijnt echter, dat wij moeten aannemen, dat het feitelijk beheer der geldmiddelen niet door deze afstammelingen werd uitgeoefend. Uit de erfgenamen van van Sneeck waren een of meer met het bestuur belast; oefenden waarschijnlijk wel het collatierecht uit, doch lieten zeer zeker de geldelijke administratie onder hunne verantwoordelijkheid over aan een (door hun benoemden) notaris (zie bijlage 3.). Zekerheid geven de luttele bronnen ons echter daaromtrent niet.

²⁶ Zie bijl.5, waar hij slechts als gemachtigd der erfgenamen van van Sneeck optreedt.

5.- in 1753 vinden wij als zoodanig vermeld Bernardus Kreijlkamp, evenmin van vS afstammende, doch als executeur van de boedel van den overleden heer van Soestbergen in relatie met de collateurs²⁷.

6.- in 1820 qualificeert zich zeker notaris Klaas Janszen Slagt als administrateur der fundatie²⁸; hij was dezelfde ten wiens overstaan in 1819 de kameren waren verkocht²⁹.

Hieruit is af te leiden:

a.- het bestuur der fundatie berust bij de afstammelingen van Franchoys van Sneeck.

b.- de afstammelingen der drie dochters van den stichter hadden gelijke rechten, behoudens dat kinderen niet tegelijk met hunne ouders hunne rechten konden uitoefenen.

c.- zij benoemden een administrateur, hetzij uit hun midden, hetzij daarbuiten.

d.- aan deze rentmeester was opgedragen zoowel het beheer der fundatie (kameren en fondsen) als de collatie der kameren³⁰.

e.- van zijn beheer deed de rentmeester rekening en verantwoording, waarschijnlijk bij het neerleggen zijner administratie³¹.

f.- die rekening en verantwoording werd gedaan aan de gezamenlijke afstammelingen van Frans van Sneeck en door deze afgesloten³².

g.- de administrateur moest aantonen, dat hij geene bezittingen der fundatie vervreemd had³³.

h.- weigerde de administrateur het doen van rekening en verantwoording, dan deed men "interdictie van de administratie ofte collatie der cameren" en betrok hem in rechten.

Zeer te betreuren is het, dat ik geene aanstelling tot rentmeester der fundatie heb gevonden; zonder twijfel is zulk eene benoeming bij notarieele acte geschied³⁴ en ik ging daarom het protocol van notaris G. van Lochem, voor wie de machtigingen in 1671 en 1676 tot het ontvangen van rekening en verantwoording waren gepasseerd, tusschen de genoemde jaren na – doch zonder succes. Verder kan ik nog slechts op een paar feiten wijzen, die grond doch geene zekerheid geven tot eene onderstelling: - het trekt onze opmerkzaamheid, dat de administrateur, bewijsbaar tot de afstammelingen van van Sneeck behorende, afstammelingen zijn van Johanna van Sneeck; en verder

²⁷ Zie bijl.6

²⁸ Notulen Burg. dd 15 Febr. 1820.

²⁹ Zie zijn protocol dd 5 Maart 1819.

³⁰ De collatie tenminste in 1671 (zie bijlage 2.); ofschoon de andere stukken in meer algemene bewoordingen spreken, mag misschien daaronder ook de collatie begrepen worden. In 1689 echter schijnt het collatierecht niet aan de notaris-administrateur opgedragen te zijn geweest. (Bijl.3.)

³¹ Dit valt af te leiden uit de ongeregelde tijden, waarop rekening en verantwoording werd gedaan. Bovendien valt te constateeren, dat Jordaen Poeyt, die in 1671 rekening aflegde, in 1672 stierf en zich dus in 1671 niet meer geschikt voor de administratie kan gevoeld hebben.

³² Dit blijkt uit de machtigingen tot het ontvangen van rekening en verantwoording, in de bijlagen hierachter.

³³ In 1671 wordt uitdrukkelijk vermeld, welke goederen aanwezig moesten zijn, en dat er eene "recepisse" was, welke ter controleering moest dienen.

³⁴ Uit de notariele machtigingen tot het ontvangen van rekening en verantwoording mag dit wel verondersteld worden.

dat als administrateur optreedt een executeur van den boedel van wijlen den heer van Soestbergen, die ook van Johanna van Sneeck afstamde. Het kan dus zijn, dat er bij de stichting bepaald was, dat de administratie zou blijven bij de afstammelingen van J.v.S. of hunne gemachtigden.

Tenslotte nog een kort woord over de

Geschiedenis der fundatie. – Wij zagen, hoe Franchoy van Sneeck ± 1599 eene stichting in het leven riep van 10 armenkameren, ieder gedoteerd met een jaarlijksche rente. Onder het bestuur van zijner afstammelingen vinden wij in 1671 de fundatie terug in het bezit van de 10 kameren en 2525 gulden, welke een flinke jaarlijksche dotatie opgeleverd zullen hebben, in aanmerking genomen den hoogen rentestandaard toen ter tijd in vergelijking bij thans. Reeds in dien tijd echter is het spoor te vinden van de latere ellende der stichting. Gaat men de hierachter gevoegde geslachtslijst na, dan schijnt het, dat de kinderen en kleinkinderen van van Sneeck goede huwelijken deden en er is geen reden dit te betwijfelen. Bij het daarop volgende geslacht klinken de namen nog steeds goed, maar toen kunnen wij den kiem voor het latere verval der fundatie constateeren: Françoise Margareta van Weede huwde met jonker Cornelis Arnoud van der Marsche, en het schijnt, dat dezen tamelijk courts d'argent waren. 19 Dec. 1669 verhuren zij hun huis bij de "Jeronimus-school mitte stalle achter aen de wale uitcomende"³⁵. 24 Febr. 1670 machtigen zij tot verkoop van hunne goederen te Vinkeveen³⁶. 14 April 1670 blijkt er door een timmerman arrest gelegd te zijn op de persoon van Jonker Cornelis Arnout van der Marsche³⁷. 10 Juni d.a.v. passereeren de echtelieden een plecht op hun huis in den "Regenbooch"³⁸. En hoewel zij in 1672 eenige erfgenamen waren van haren broeder, Daniel, en haren oom Elias van Weede³⁹, dit heeft niet afdoende geholpen: in 1679 werd "Françoise Margareta van Weede genaempt van der Marsche" te Amersfoort door hare crediteuren gearresteerd en kon zij zich slechts bevrijden door reeds verpande goederen te verkoopen en zoo hare rekeningen te vereffenen⁴⁰. Van voorspoed getuigt dit een en ander zeker niet en het kan ons dan ook niet verwonderen, dat de tak der van der Marsche's later achteruit ging; zoo vinden wij in 1819 als kinderen van Françoise Margaretha van der Marsch: Frans Hofman "metzelaarsknecht" en Pieterrella Hofman, breidster, en als kleinkind van Mechteld van der Marsch: Jan Willem Haak, kuiper.

Door den achteruitgang van de afstammelingen van Maria van Sneeck verliep de fundatie. Reeds vroeg was de tak Deliana van Sneeck uitgestorven of hare afstammelingen bemoeiden zich tenminste niet meer met de stichting⁴¹. Men had dus in de tweede helft der vorige eeuw:

- 1.- de afstammelingen van Johanna van Sneeck:
 - a. de de Clercq's.
 - b. de van Blokland's.
- 2.- afstammelingen van Maria van Sneeck (de van der Marsche's)
 - a. J. Van der Marsche.
 - b. van der Marsche wed. J. Koperwijk.

³⁵ Protocol notaris H. Van Bijlevelt i.d.

³⁶ Protocol notaris G. van Lochem i.d.

³⁷ Ibidem i.d.

³⁸ Ibidem i.d.

³⁹ Protocol notaris v. Lochem dd 13 Sept. 1672; protocol notaris D. Wartman dd 14 Oct 1672.

⁴⁰ Protocol notaris Barth. de Cruyff dd 1 Juli 1679.

⁴¹ In 1714 vinden wij nog twee personen uit dien tak genoemd, doch in 1753 niet meer, en evenmin in 1819.

c. van der Marsche wed. B. Hofman.

De personen sub 1 waren waarschijnlijk niet onbemiddeld; die sub 2 daarentegen hadden het niet breed, ja waren blijkbaar in zulke behoeftige omstandigheden, dat zij zichzelve voordroegen tot bewoners van eenige kameren⁴². En daarbij bleef het niet. De fondsen vsmolten grootendeels en in 1819 werden de 10 kameren verkocht: 4 aan afstammelingen van de van der Marsche's en 6 aan de firma Theodorus Schuurman & Zn⁴³. Het eenige wat nog in 1820 aanwezig was, bestond in eene inschrijving op het Grootboek der Nationale Schuld groot f1500.- in 1815 op naam der fundatie genomen⁴⁴. Ook dit kapitaal wilden de afstammelingen van van Sneeck aantasten, waartoe de reeds bovengenoemde notaris Klaas Jansze Slagt, ten wiens overstaan de kameren waren verkocht, "in kwaliteit als administrateur der goederen en effecten behorende tot de Fundatie van Francois van Sneeck" zich richtte tot "Kommissarissen van het Grootboek der Nationale Schuld"⁴⁵. Hij verzocht daarbij "authorisatie om, zonder overlegging van de fundatiebrieven of andere akten dezer instelling⁴⁶, te mogen verkoopen zekere kapitalen Werkelijke en Uitgestelde Schuld benevens de kansbiljetten, daartoe behorende, welke in het Grootboek der Nationale Schuld ten naam van gezegde fundatie staan ingeschreven; en zulks op grond dat de tien kameren of woningen in het Payenburgsteegje binnen deze stad, tot welker onderhoud de jaarlijksche renten van gezegde fondsen hebben moeten dienen, door de eenige descendenten en collaterale afkomelingen van wijlen Francois van Sneeck zijn verkocht geworden".

De Commissarissen van het Grootboek wonnen, naar aanleiding van dit verzoek, inlichtingen in⁴⁷ bij Burg. van Utrecht "aangaande den aart dezer fundatie" en verzochten advies omtrent genoemd verzoek, waaraan bij misschien 15 Febr. 1820 voldaan werd⁴⁸. Uit dit antwoord zien wij, dat in de drie weken ongeveer, welke verliepen tuschen het ontvangen van het verzoek om inlichtingen en het antwoord daarop gegeven Burgemeesteren geen meerder licht hadden kunnen vinden dan het hierboven uit Gerobulus medegedeelde. Toch vonden zij in het een en ander aanleiding, en m.i. terecht, om den erfgenamen van Frans van Sneek het recht te ontzeggen, de goederen der fundatie te vervreemden; zij concludeerden dus na het citaat uit Gerobulus:

"Het blijkt hieruit niet onduidelijk, dat de gezegde fundatie tot pieus einde is ingesteld, en het komt ons dus voor, dat de descendenten van wijlen Francois van Sneek geene bevoegdheid hebben om dezelve te supprimeren en te vernietigen, en de gedane verkoop der kameren in de Payenburg-steeg door gemelde descendenten reeds onverantwoordelijk is, waarom wij van gedachten zouden zijn, om des supplicants verzoek tot bekoming van authorisatie tot de verkoop van inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld af te slaan en te wijzen van de hand, terwijl het ons nog voorkomt van belang te zijn, dat de nog aanwezige gelden en effecten onder

⁴² Uit de koopcedulen dd 1819 blijkt, dat alle 4 afstammelingen der van der Marsche's woonden in kameren der fundatie in den Payenburg-steeg.

⁴³ In verloop van tijd zijn benevens andere percelen aldaar alle 10 kameren aan de firma gekomen.

⁴⁴ Notulen Burg. dd 21 April 1820 Ins. No 105.

⁴⁵ Notulen Burg. dd 15 Febr. 1820.

⁴⁶ Waren toen reeds deze oorkonden der fundatie verlopen of, als belemmerend voor dit doel, vernietigd?

⁴⁷ Bij schrijven van 26 Januari 1820.

⁴⁸ Notulen Burg. dd 15 Febr 1820. Ins. No 41.

publieke administratie wierden gesteld, ten einde daarmede in den nood van arme lieden (het waarschijnlijke⁴⁹ doel des testateurs) te kunnen voorzien.”

Overeenkomstig dit advies werd door Commissarissen van het Grootboek de verkoop der inschrijving geweigerd, onder bericht van het volgende o.m. aan Burg. van Utrecht:

“Tegelijkertijd hebben wij den opperboekhouder van het Grootboek als belast met de rentebetaling op de Nationale Schuld van deze dispositie geïnformeerd, met invitatie om provisioneel en tot zoolange daaromtrent nader door een bevoegde autoriteit zal zijn gedisponeerd, de rentebetaling op het kapitaal van vijftienhonderd gulden Werkelijke Schuld te Surcheeren.

De eer hebbende UEd. Achtb. Hiervan door dezen te informeren, zoo hebben wij gemeend om daardoor, zooveel van ons heeft afgehangen, bevordelijk te zijn aan het oogmerk van Ued. Achtb. om de nog voorhanden zijnde gelden en effecten der fundatie te brengen onder publieke administratie.

Daar nogthans de attributen onzer vergadering zich tot geen verder eind kunnen uitstrekken als aan Ued. Achtb. van onze dispositie in dezen kennis te geven, zoo geloven wij niet daaraan te hebben voldaan, Ued. Achtb. thans in staat te hebben gesteld tot het voordragen van zoodanige maatregelen als Ued. Achtb. tot bereiking van hetzelfde nodig en raadzaam zult oordelen te behoren”.⁵⁰

Deze brief werd in de vergadering van Burgemeesters gelezen en “bij provisie gehouden voor informatie”. En, zooals meer gebeurde, van uitstel kwam afstel. Een minitueus onderzoek in de Registers op de notulen van Burgemeesteren over 1820, 1821, 1822 deed mij inzien, dat er geene decisie in dezen is genomen. Nergens kunnen wij, ook in later tijden eenig spoor ontdekken, dat ons doet hopen te zullen vernemen, dat deze fundatie “onder publieke administratie “ is gesteld. Het is voorzeker niet te bond den wensch uit te spreken, dat thans na bijna het ¾ eener eeuw door B.W. eene beslissing genomen werde.

Hoe deze beslissing zal dienen te zijn, is niet twijfelachtig: de gemeente behoort ten behoeve harer armen uit te lokken eene goede administratie van deze onbeheerde stichting. Daarbij vallen twee zaken te bemerken:

1.- Fondsen der Stichting.-

Deze fondsen zullen thans bestaan in de inschrijving groot f1500.- en de nog niet vervallen renten. Deze renten vervallen volgens de voorschriften van Act. 2012 BW. 10 Act.19 Kom.Brtil. 18Mei 1818 Stbl. No 24.

2.- Beheer der Stichting.

Opdat eene herhaling der ellende voor de fundatie van Sneeck vermeden worde, zal het noodig zijn, dat in het beheer der stichting voorzien worde. Het gemeentebestuur van Utrecht moet zich, als

⁴⁹ Hoe Burgemeesteren hier van “waarschijnlijk” konden spreken, is mij niet duidelijk; m.i. is er ook om de verdere door mij vermelde feiten, “Zekerheid”, dat vermelde doel de wil des erflater was.

⁵⁰ Notulen Burg. dd 21 April 1820, Ins.No 105.

optredend voor hare armen, wenden tot de Arrondisements rechtbank alhier met het verzoek in het beheer te voorzien. De rechtbank beschikt dan, lezend de conclusie van den Officier van Justitie, gehoord hebbende rapport van de Rechter Commissaris in deze. Het zou met het oog op de geringe inkomsten der fundatie, niet ondienstig zijn, dat de gemeente tevens verzocht tot bewindvoerder aan te stellen den rentmeester van eene fundatie hier terstede als bv Drolshagen, Margaretenhof, enz. Op deze wijze zou het treurig overschot der stichting van Franchoys van Sneeck niet meer braak liggen doch beantwoorden aan de bestemming.

In verband met het onder 2 medegedeelde is het m.i. niet ondienstig te vermelden, dat de Rechtbank alhier ten behoeve eener "armen-fundatie van zekeren Johan van Drolshagen" beschikkingen in bovenbedoelden geest heeft genomen op 21 Mei 1851 en 4 April 1893. De eertsgemelde beschikking hield o.a. in : "De Rechtbank ----- overwegende, dat uit de overgelegde opgave, staat en inventaris blijkt, dat er geen titel van die fundatie ter dier tijd⁵¹ aanwezig was, zoodat naadien thansook geene uiterste wilsbeschikking wordt geproduceerd, het niet te onderzoeken is, of de erflater⁵² van voormelde armen-fundatie eenige beschikking over het beheer van dezelve heeft gemaakt;

overwegende, dat zonder te treden in een onderzoek of de echtgenoot van de verzoekster⁵³ na de suppressie van het capittel van Sint Marie te Utrecht wel gerechtigd was tot door hem tot aan zijnen dood gevoerde beheer, onder de voormelde omstandigheden in gezegd beheer moet worden voorzien, en dat naar aanleiding der bepalingen van artikekelen 1026 en 1067 van het Burgelijk Wetboek deze regtbank daartoe bevoegd is;

benoemt tot bewindvoerder over de effecten en fondsen⁵⁴ van de armenfundatie van den heer Johan van Drolshagen in leven cannunnik en scholaster van de bestaand hebbende kerk en capittel van St. Marie te Utrecht de heer Mr. Dirk Johannes Hendrikus van Leden, advocaat te Utrecht, ten einde dezelve effecten en fondsen over te nemen van de verzoekster en van alle anderen, die dezelve onder hunne berusting mogten hebben met de daartoe betrekkelijke papieren en bescheiden, en dezelve effecten fondsen verder te beheeren op de wijze, zooals dit tot nu toe heeft plaatsgehad, ten ware zulks bij eene later te ontdekken titel mogt blijken, dat in strijd met de wil van den erflater was geschied, of dat daartegen, op grond van te bekomen inlichtingen, bedenkingen bestonden."

Men ziet, er is eene zeer groote overeenkomst met onze onderhavige fundatie en de weg tot verbetering van het lot, waaraan de stichting van Sneeck verkeert, is aangewezen.

Utrecht, 23 Mrt 94 xxx Joosten

(transcriptie Franz Salzborn Januari 2015)

⁵¹ NI. van den tijd der stichting.

⁵² NI. J van Drolshagen.

⁵³ Het verzoek tot voorziening in het beheer der fundatie werd ingediend door de weduwe van den persoon, die zich tot dien tijd het beheer daarvan aangetrokken had.

⁵⁴ NB. Waaronder inschrijvingen op het Grootboek naar mij verzekerd werd door den in 1893 benoemde bewindvoerder, de Hr. JH Brouwer Nijhoff Jr.; die mij inzage der beide acten gaf.

